

● ശ്രീര കെ. വകുട

ഇബ്നു തൈമിയു ഇബ്നു ഹജറിൽ അസ്വലാനിയു

ഇമാം ഇബ്നു തൈമിയു(റ)യെ സംഖ്യാചിച്ച് ഇബ്നു ഹജറിൽ അസ്വലാനി(റ)യുടെ വിശദമായ റിപ്പോർട്ട് ‘അദ്ദോഗൽ കാമിനു’ എന്ന ശ്രമത്തിൽ വിസ്തരിച്ച് പരാമർശിക്കപ്പെട്ടതായി ഇത് വരെ യുള്ള വിവരങ്ങളിൽനിന്ന് നാം മനസ്സിലാക്കി. എന്നാൽ ഇവയെന്നും ഇബ്നു ഹജറി(റ)ൻ്റെ അഭിപ്രായങ്ങളായിരുന്നില്ല. ഇബ്നു തൈമിയുയുടെ കാലാവധിയിലെ പണ്ഡിതരുടെ വാചകങ്ങൾ അദ്ദോഹാ ഉലഞ്ഞകുക മാത്രമായിരുന്നു. അതെ അദ്ദേഹം ഇബ്നു ഹജറി(റ) ഇബ്നു തൈമിയുയെ അംഗീകരിച്ചതിനും പുക്കശ്രദ്ധയിൽനിന്നും തെളിവാക്കുന്നു? ഇബ്നു ഹജറിൽ അസ്വലാനിയുടെതായി ഒരു മംഗൾ വാക്ക് അദ്ദോഗൽ കാണിക്കാൻ സാധിക്കുമോ? ഇതാണ് സമസ്ത കാത്തപുരം വിഭാഗ ത്തിന്റെ വെല്ലുവിളി. മാത്രവുമല്ല ഇബ്നു ഹജറി പറയുന്നതായി അവർ ഉലഞ്ഞകുന്നത് ഇബ്നു തൈമിയു അസ്വലാനി ഉഥരിക്കുന്നു: സ്വഹാബി പ്രമുഖരായ അബുബകർ സിദ്ദീഖ്(റ), ഉമർ(റ), ഉസ്മാൻ(റ), അലി(റ) എന്നിവരെകു ഇബ്നു തൈമിയു ആക്കേഷപരിക്കുകയും കുറിപ്പാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹുവിന് കൈ, കാൽ, മുവം തുടങ്ങിയ ശരീര ഭാഗങ്ങൾ

ഉണ്ടെന്ന് വാദിച്ചതിനാൽ അദ്ദോഹം മുജസ്സിമാ(അല്ലാഹുവിന് അവയവങ്ങളുണ്ടെന്നെന്ന് പറയുന്ന നവീന വാദികൾ)ബന്ന് സമകാലിക പണ്ഡിതനാർ പറയിരിക്കുന്നു. നമ്പി(സ)യോക് സഹായമർമ്മിക്കാൻ പാടിരുളുന്ന പുതിയവാദം ഉന്നയിച്ച് അദ്ദോഹം ഇന്റലും മിൽ നിന്നും തള്ളപ്പെട്ട സിദ്ദീഖാ(കപട ഭക്തൻ) ബന്ന് സമകാലിക പണ്ഡിതനാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നമ്പി(സ)യോക് സഹായമർമ്മിക്കാൻ പാടിരുളുന്ന പുതിയവാദം ഉന്നയിച്ച് അദ്ദോഹം ഇന്റലാഹിൽനിന്നും പുറത്തള്ളപ്പെട്ട സിദ്ദീഖാ(കപടഭക്തൻ)ബന്ന് ചില പണ്ഡിതർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതായി കാണാം. സ്വഹാബ തിനെ അധിക്ഷേപിച്ചതിനാൽ അദ്ദോഹം കപട വിശ്വാസിയാണെന്നും മറ്റൊരു ചില പണ്ഡിതനാരും പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു (അദ്ദോഗൽ കാമിനു: 1/144-147)

(മതഗ്രന്ഥങ്ങളിലെ തിലിമറികൾ പേജ് 84)

കാത്തപുരം എ.പി അബുബകർ മുസ്ലിഫാർ അവതാരികയും അലവി സവാഹി കൊള്ളത്തുർ എഴു തിയതും എസ്.വൈ.എസ് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതുമായ ഒരു ശ്രമത്തിലെ ഉലരണ്ടിയാണിത്. എന്നാൽ ഇതേ രൂപത്തിലുള്ള ഒരു വാചകം, ‘അദ്ദോഗൽ കാമിനു’ യിൽ കാണാൻ സാധ്യമല്ല. മാത്രവുമല്ല ‘പണ്ഡിത നാർ’ ‘ശരീര ഭാഗങ്ങൾ’ എന്നതും അലവി സവാഹി

യുടെ വകയാണ്. ‘ജനങ്ങൾ’ യമാർദ്ദ വിശ്വാസബന്ധൾ’ എന്നീ വാക്കുകളാണ് അവയ്ക്ക് പകരം ഇംഗ്ലീഷ് ഹജർ(?) എഴുതിയിട്ടുള്ളത്. ഇംഗ്ലീഷ് ഹജർ തന്നെ പറയുടെ:

“അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ജനങ്ങൾ പല വിലാഗങ്ങളായി പിരിഞ്ഞു. ചിലയാളുകൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ‘ഹമവിയും’, ‘വാസിത്തിയും’ ശ്രമങ്ങളിൽ വിശദിക്കിക്കൊപ്പുട് അഭിവിധയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ‘ശരീരവാദി’ തെന്ന് ആക്ഷേപിച്ചു. അല്ലാഹുവിൻ്റെ കൈ, കാൽ, മുഖം, കാൽപാദം എന്നിവ അല്ലാഹുവിൻ്റെ യമാർമ്മ വിശ്വേഷണങ്ങളാണെന്നും ആ ശ്രമങ്ങളിൽ പരാമർശിക്കുപ്പെട്ടത്. അവൻ അർഥിൽ ഭാത്തോട്(സത്രതോട) കൂടി ഉപവിഷ്ടംനായി എന്നും വിശദിക്കിച്ചു. ചിലയാളുകൾ അദ്ദേഹത്തെ യുക്തിവാദിയെന്നും ആരോപിച്ചു..... അല്ലാഹുവിൻ്റെ റിസുലിനോട് സഹായാലും ദ്രോഗം ചെയ്യുതെന്ന് പറഞ്ഞ കാരണത്താൽ ഒരു വിഭാഗം ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ കാപട്ടത്തിലേക്ക് ചേര്ത്തിപ്പുറഞ്ഞു. അങ്ങനെ വിശസിച്ചാൽ അത് നമ്പി(സ)യെ അനാദിക്കലാണെന്നും ആദിക്കാന്തിന്റെന്ന് തടയലാണെന്നും വാദിച്ചു. ഈ വിഭാഗത്തിൽ അദ്ദേഹത്തോട് ഏറ്റവും ശത്രുതാപരമായ സമീപനും സീകരിച്ചത് നൃസൂൽ പെക്കിയായിരുന്നു. ഏകക്കെൽ ഈ വിഷയത്തിൽ ഒരു സംബന്ധസദസ്സും സാജടിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ ഇദ്ദേഹം സദസ്സിനോടായി ഇവ്വന്നു തെരുമിയ്യേയെ ശിക്ഷകിന്മാരും അഭ്യർത്ഥിച്ചു. പിന്നീട് അദ്ദേഹം തന്നെ ഇങ്ങനെ പഠിച്ചു. ഇങ്ങനെ പറയുന്നതിൽ അർധമില്ലല്ലോ. കാരണം റിസുലിനെ അനാദിച്ചാൽ അധികാരിച്ചുവരുമെന്ന് അഭ്യർത്ഥിച്ചു. അനാദിച്ചിട്ടുള്ളില്ലെന്നീൽ പിന്നെ ശിക്ഷക്കും പ്രസക്തിയില്ല ഫേണോ.” (അദ്ദേഹിറ്റുൽ കാമിനും വാ. 1 പേ. 181).¹

காப்புரூ விலாஸத்திலெ நமூந ஏஸ்.ஏஸ்.ஏ
எ, ஏஸ்.வெ.ஏஸ் அனுயாயிகளை போலே
யாதொரு தெஜிவிரெந்தியும் ஸதாத்திரெந்தியும் அங்ஶமி
ஸ்வாதெ கிடாவுந வேறிக்கலூக்க விமர்ஶநண்ணலூநதயும்
இனிப்புக்குளையும் சகாரணங்குளையும் பூற்புரியுக்குளை
குடும்பரூட வாரத்திக்கலூங் ஹமாங் ஹவ்னு எஜிரீ
அங்குலானி(ஒ) ஹவிரெ பராம்ரல் வியேதாகிறதில்
கூந்த. பூற்புரியிலெ வெடிக்கெட்டுக்கஶ்க் திறிகொலு
அதியிடுந ஹு விலாஸங்குளை ஏரு வலிய ஸஹாபி
யாயிருநூ நூற்கு வக்கி. ஸுநம் ஸுருவிரெ அது
ப்பதிக்க வியேதாய ஹுபேத்திரெந் காவெடுக்காங் அது
நாடுகளெ ரெளாயிகாரி தென் கஞ்சபந பூற்புடுவிச்
தாயிருநூ. ஸுங்குடில் ஹவ்னு வகீலிரெந் ஸிபாரிசு
பிரகாரம் கஷ்பெட் நாடுகடத்தப்படுக்கியும் பிரீக்
ஸுநம் காவிரெந் நீழமாலோபிசி ஸுநம் கூடுபெடுத்து
கியும் செய்திருந ஹுபேஹ.

ശൈവുൽ ഇസ്ലാമിന്റെ കാലാധിക്രമത്തിലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ ശത്രുവിനെ സംബന്ധിച്ച് ഇവാനു ഹജർ(?) തന്നെ പറയുന്നു.

“ഇദ്ദേഹം (നുറുത്ത് ബിക്ക്) വിമർശനങ്ങളിൽ നാവിട്ടിക്കുന്ന വക്രതിയായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ

സുത്താൻ ഇയാളുടെ നാവ് വെട്ടാൻ കർപ്പിച്ചതായിരുന്നു. എന്നാൽ മിസ്റ്റർ അപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്ന ശൈലി സ്വഭാവിൽ ഇവന്നു വകിലിരെ ശിപാർഷ പ്രകാരം, നാവെടുത്തില്ലെങ്കിലും മിസ്റ്റർ വിടണമെന്ന നിബന്ധന പ്രകാരം ശിക്ഷ ഒഴിവാക്കുകയായിരുന്നു.” (അദ്ദുറിഗുൽ കാമിനും 1/165)²

ମୁଖ୍ୟ ପାଇଁ ତୁରୁଣ୍ୟ: “ମୁଖ୍ୟ ପକିଳ,
ବୈକରିଯୁଗ ଅନୁତେତକ କରିଲୁଥାଂ ଦେବୀପ୍ରିଣ୍ଟିଙ୍କ
କୋଣ୍ଟ କଟାନ୍ ବାନ୍. ସୃଜତାର ଏହେଠା ସାହିତ୍ୟି
ଦ୍ୱାରାକୁମାର ଚିତ୍ରିତ. ଲେଖନରେତାଙ୍କ ଶରୀ, ଶରୀ
ଯେଣ୍ ପାଇଁ ଆଶାପାଦିତ୍ୟ. ବୈକରି ହୁତ କେନ୍ଦ୍ରେୟାର
ହୁଅବେଳ ପ୍ରତିକରିତ୍ୟ! “ସ୍ଵାଲିହାଯ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ, ପକେଷ,
ଉଣ୍ଡିଯ ମନ୍ତ୍ରିଷ୍ଠକମାଣେଣ୍ ମାତ୍ରା.” ସାଂକ୍ଷେପିକ
ପାଇଁଥିରୁ: “ସତ୍ୟମାଣ ପାଇତାତ. ଅନ୍ତେବେଳ କୋପମାଦ
ଅୟୁକ୍ତ୍ୟାଂ ନାଟିଲିଗିନ୍ ପୁରିତତାକୁକର୍ଯ୍ୟାଂ ଚେତ୍ୟତ୍ୟ”
(ଅନ୍ତ୍ୟେରୁତ୍ୟ କାମିନ୍ ଓ. 1 ପେ. 165)³

ହୁବନ୍ଦୁ ହୁମାର ଆତ୍ମ ପାଯାଲି ଶିଳଗାତ୍ରସ୍ଵରୂପ
 ବିଲୁଧୁ ହୁରୁ କାରୁଙ୍ଗାଶ ପାଇନିକୁଣ୍ଡଳ. ଏଣାତ୍ମ ହୁମାର
 ହୁବନ୍ଦୁ କସିର(୮) ଆତ୍ମ ବୀବାଯଃ ବନ୍ଦିହାଯଃଯିତି ପା
 ଯୁଗ୍ମ: “ହୁଯାଶ(ନୁଗୁତ ବୈକରି) ଶେଷବୁତ ହୁସଲାଂ
 ହୁବନ୍ଦୁ ତେତମିଯୁତେ ବିମର୍ଶିଚ୍ଛବିଲୋରାଜ୍ୟରୁଣ୍ୟ.
 ଚିଲ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍ଗାଶ କୋଲ୍ପାର ଉତ୍ୱସିଚ୍ଛପୋଶ ନୁଗୁତ
 ବୈକରି ଓଟିପୋତି. ଅନ୍ତ ହୁବନ୍ଦୁ ତେତମିଯୁ ହୁରଜି
 ପତିତ କଶିଯୁଣ୍ୟାଣାଯିରୁଣ୍ୟ. ସପରବୁଂ ବ୍ୟାହରତୁ
 ମାଯ ସମ୍ମର୍ମତେକ ମଳ୍ଲିକୁଣ ଚେତ୍ତିପୁରିଙ୍କ ତେବ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର
 ତେତପ୍ରୋତିଲ, ମଲେଯ ଚଲିପ୍ରିକାର ଶରୀକବୁନ
 ମଳାତିତରିଯେପୋତି ପରିହାସ୍ୟମାତ୍ରିରୁଣ୍ୟ ବୈକରି
 ଯୁଦ ବିମର୍ଶନସାହମାଂ. ଅଯାଜୁଦ ପ୍ରବୃତ୍ତି ବ୍ୟାହି
 ଯୁତ୍ୱବର ଚିରିପ୍ରିଚ୍ଛ. ଭରଣୀଯିକାର ଅନ୍ତେହରତ ଯଥି
 କାରି ଉତ୍ୱସିଚ୍ଛ. ଅପୋଶ ଚିଲ ନେତାକର ଶିକ୍ଷ ନା
 ଫ୍ଲାକରୁତେକି ଶିପାର ଚେତ୍ତିତୁ. ପିନ୍ଧିରେତାକିତି
 ଅନ୍ତେହା ରାଷ୍ଟ୍ରତେତ ବିମର୍ଶିଚ୍ଛ. ତୁମକୁ କର୍ଯ୍ୟୋ
 ବିତ୍ତନିକ ବେତାଗୁତିଲେକ ନାଟ୍କକରତପ୍ରକ୍ରି. ରବୀଉତି
 ଆବିର ଏଣିକ ତିକଳାତ୍ତଚ ମରିଚ୍ଛ. ବାହମଃଯିତ ମିମାଦ
 ପ୍ରେକ୍ଷ. ଅନ୍ତେହାର ଜନାମ ପ୍ରସିଦ୍ଧମାତ୍ରିରୁଣ୍ୟ.
 ପକେଷ, ଜନଙ୍ଗାତ୍ୟିକଂ ଉଣାଯିରୁଣ୍ଣିଲ୍ଲ. ହୁବନ୍ଦୁ ତେତମି
 ରୁଫୋରୁତ୍ୱ ବେଗୁପ୍ର କାରଣୀ ସାତା ଶେଷବେ ପୋଲ୍ଯୁଂ
 ହୁଯାତ୍ର ବେଗୁତିକୁଣ୍ଡଳ. ଅନ୍ତେହା ହୁଅନେ ପାଯାରୁ
 ଖାତିରୁଣ୍ୟ. ନୀ ନଷ୍ଟ କାରୁମଷ୍ଟ ସଂସାରିକବୁନ୍ତ.”
 (ଆତ୍ମବିବାଯଃ ବନ୍ଦିହାଯଃ 8/119) ମୀ. 724ଲେ ମରଣଙ୍କ
 ତିତି)⁴

ശൈഖ്യത്തു മുസ്ലാമിനെ വിമർശിച്ച് മറ്റൊരു പണ്ണിത്തർ തന്നെയും ഇതിൽനിന്ന് ഭിന്നമായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തെ വാനോളം പുകഴ്ത്തിയ തുമാം അബുഹയ്യാൻ, തുമാം സംലക്കാൻ പ്രോലൂള്ളവർ അദ്ദേഹത്തോട് പിന്നീട് വിയോജിക്കാനുള്ള കാരണം ഈ ചരിത്ര ശ്രമങ്ങളിൽ തന്ന വിശദമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. വ്യക്തിപരവും നിസ്ത്വാരവുമായ കാരണങ്ങളാൽ തുമ്പനു തെമ്മിയുന്നോക്ക് അകലം പാലിച്ച ഇവരെ മഹാ പണ്ണിത്തർ തന്നെ

“**ഇളാർ(നൃത്വ ബക്ക്)** ശൈഖ്യത്തിൽ ഇസ്ലാം ഇബ്നു എത്തമിയുടെ വിമർശിച്ചുവരിലോരാളാ തിരുന്നു. ചില രാഷ്ട്രങ്ങൾ കൊല്ലാൻ ഉദ്ദേശിച്ചപോൾ നൃത്വ ബക്ക് ഓടിപ്പോയി. അന്ന് ഇബ്നു എത്തമിയും ഇജിപ്തിൽ കഴിയുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സച്ചവും സുഹത്തുമായ സമുദ്ര തോട് മല്ലിട്ടുന്ന ചെളിപുരുണ്ട തേവ് യന്ത്രത്തപ്പോലെ, മലരെ ചാലിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന മന്ത്രത്തിൽരിയപോലെ പരിഹാസ്യമായിരുന്നു ബക്ക് യുടെ വിമർശനസാഹസം. അയാളുടെ പ്രവൃത്തി ബുദ്ധിയുള്ളവരെ ചിരിപ്പിച്ചു. രേണ്ടായികാരി അദ്ദേഹത്തെ വധിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനാസ പ്രസിദ്ധമായിരുന്നു. പക്ഷെ, ജനങ്ങളിക്കും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇബ്നു എത്തമിയുടെയോടുള്ള വെറുപ്പ് കാരണം സ്വന്തം ശൈഖ് പോലും ഇയാളെ വെറുത്തിട്ടുണ്ട്.”

വിമർശിച്ചതായി കാണാം.

ഈ ഇംഗ്ലാം ഇബ്നു ഹജർ ‘അദ്ദുറുത്ത് കാമിനും യിൽ ശൈഖ്യത്തിൽ ഇസ്ലാമിന്റെ ചരിത്ര വിശകലന തിരിക്കേണ്ട ആരംഭത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ എങ്ങനെ പരിചയ പ്പെടുത്തുന്നുവെന്ന് കാണുക.

“അഹമ്മദ്ബന്നു അബ്ദുരുത്ത് ഹലീം.... ഇബ്നു എത്തമിയും അൽ ഹർഡാനി- ദിമശ്വി, അൽ ഹസലി, തവിയുദ്ദീൻ, അബുത്ത് അബ്ദുസ്സ ..... ഫി: 661ൽ റബീഉൽ അപ്പുൽ പത്തിന് ജനിച്ചു- ഫി: 667ൽ അദ്ദേഹ തിരിക്കേണ്ട പിതാവ് മകനോട് കൂടെ ഹർഡാനിൽ നിന്നും പുറപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഇബ്നു അബ്ദുദ്ദും വാസിമുട്ട് ഇർബാലി, മുസ്ലിം ബർ അലാൻ, ഇബ്നു അബീ ഉമർ, ഫാവ്ര പോലുള്ള പണിത്തമാരിൽനിന്നും വിദ്യ അലൂസിച്ചതിന് പുറമെ സ്വയം വായിച്ച് പഠിക്കുകയും ചെയ്തു. സുനനു അബീദാവും കൈക്കരയും പകർത്തി- അൽ വാള്യുഞ്ചർ ഉണ്ടായിരുന്നു- ഹദീസു ഡാരകരുടെ വിഷയത്തിൽ ഗവേഷണം നടത്തുകയും ന്യൂനതകൾ വിശകലനം നടത്തുകയും ചെയ്തു. വിദ്യയന്നു സമുന്നതനും ആരംഭിയുന്നുമായിത്തീർന്നു- ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിക്കുകയും അധ്യാപകനം നടത്തുകയും മത്ത് നടക്കുകയും സമകാലിനിൽനിന്ന് എത്തയേം ഉന്നതിയിൽ എത്തുകയും ചെയ്തു. ഓർമ്മക്കരിയിൽ അദ്ദേഹം അന്തേതുമായിരുന്നു. മനോഭാർഡ്യത്തിലും വിജ്ഞാന വിശാലതയിലും കിടയറ്റ പണിത്തനായിരുന്നതിന് പുറമെ ബഹികവും നവ്വലിയുമായ വിജ്ഞാന ശാഖകളിൽ അഗ്രഗണ്യനായി. സലപഫുകളും ടെയ്യം വലപ്പുകളും മംഗലബുകളിൽ വളരെ വ്യാപ്തിയുള്ള ഗ്രന്ഥരചനകൾ നടത്തുകയും ചെയ്തു” (അദ്ദുറുത്ത് കാമിനും വാലും 1 പേ. 409).⁵

സഹാവതിനെ ആക്ഷേപിക്കുന്നവരും സംബന്ധിച്ചും അല്ലെങ്കിൽ കൈ, മുഖം, കാൽ എന്നീ അവയവങ്ങളുണ്ടെന്ന വാദങ്ങളുടെ സത്യാവസ്ഥയും സംബന്ധിച്ച് വിശദിക്കിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഈ വിഷയത്തെ സംബന്ധിച്ച് ഇരു വിനിത്തൻ കേരള നടവത്തുൽമുജാഹിദീന്റെ മുവപത്രമായ ‘അൽമനാറിൽ’ 22 ലേവൻ നങ്ങളിലായി വിശദമായി എഴുതിയിട്ടുണ്ട്. ഗ്രന്ഥരൂപ

തിലാക്കാൻ തീരുമാനിക്കപ്പെട്ട ആ സമാഹാരം, ‘ബോധനം ദൈവമാസിക’യിൽ ഇംഗ്ലീഷുവൻ തന്നെ (അവർക്കുപോലും അധികാർഡിക്കാവുന്ന ഒരു വിഷയം) ലേവനം ആരംഭിച്ചുവെന്ന കാരണത്താൽ താൽക്കാലികമായി ഷിവാക്കുകയാണെന്ന് അറിയപ്പെട്ട ലഭിച്ചത്. ആദർശ യീരതയോ അതോ സംഘടനാ പക്ഷപാതിത്വമോ എന്നാണ് ഇതിന് പേര് പറയുക?

ഇബ്നു ഹജറിന്റെ മറ്റു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പരാമർശിക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, ഇബ്നു എത്തമിയുടെ ശിഷ്യനായ ഇബ്നു ഹജർ ശുഭവിനോടുള്ള തെളിക്കുത്തിരിക്കുന്ന സ്ഥലം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത് നോക്കുക.

ഇബ്നു എത്തമിയുടെ ശിഷ്യനോട്

ഇബ്നു ഹജറിന്റെ കുടുതൽ സ്ഥലം

ഇബ്നു ഹജറിന്റെ ശൈഖ്യമാരിൽ പ്രമുഖനും ഇബ്നു എത്തമിയുടെ ശിഷ്യനും ഇമാം ഇബ്നു എത്തമിയുടെ കരണഭാരം തന്നെ ഇസ്ലാമാദ്ദേശിച്ചയാളും മരണം വരെ ഇബ്നു എത്തമിയുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിലകൊണ്ടയാളും അദ്ദേഹത്തോടുള്ള സ്ഥലം യാരാളും പരിക്ഷണങ്ങൾക്ക് വിധേയമായുകയും ചെയ്ത ഇബ്നാഹിമുഖ്യമായ ഓവും ബുദ്ധർഹാനുദ്ദീപിനെ പറി ഇബ്നു ഹജർ വിവരിക്കുന്നത് കാണുക:

“ഇബ്നാഹിമുഖ്യമായ ഓവും അബ്ദുരുത്തും അദ്ദുരുത്തിൽ അഭിരുചി. കൈസ്ത്യായിരിക്കുന്നേരം തന്നെ പിതാവ് മരിച്ചു. ക്രീസ്ത്യാനിയായിരുന്നു. അനാമനായ ഇം കുട്ടിയെ ശൈഖ് അബ്ദുല്ലാഹിദിക്കാവി ഇബ്നു എത്തമിയും യുടെ സദസ്സിൽ കൊണ്ടുവന്നു. അങ്ങനെ അദ്ദേഹം ഇബ്നു എത്തമിയുടെ കരണഭാരം ഇസ്ലാം സിക്കിച്ചു. ഇബ്നു എത്തമിയുടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യനാരോടും സഹവസിക്കുകയും അവരിൽനിന്ന് വിജ്ഞാന കരസ്ഥമാക്കുകയും ചെയ്തു. ശാഹിളു മംഗലബിൽ അവഗാഹം നേടുകയും യാരാളും ഹദീസുകൾ കരസ്ഥമാക്കുകയും ചെയ്തു. ഹദീസ് നിവേദകരുടെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നും ശൈഖ്യമാരിൽനിന്നും

വിജ്ഞാനം കരസ്ഥമാക്കുകയും അവരോടൊപ്പമെത്തു
 കയും ചെയ്തു. അഹർമ കർത്തകൻ, ഇംഗ്ലീഷ്
 ഇംഗ്ലീഷ് ചെവമി, ... പോലുള്ളവർഡിന്നിന് യാരാളം
 ഫൌസ്റ്റുകൾ ഉണ്ടിച്ചു. മതനിശ്ചാര്യം നമകൾ
 നിറഞ്ഞ ശ്രേഷ്ഠനായ മഹാനായിരുന്നു അദ്ദേഹം.
 യാരാളം വാളുങ്ങൾ എന്ന അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും പറി
 ചു. ഒരിക്കൽ എന്ന അദ്ദേഹത്തോട് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:
 “എന്ന പറയുടെ, താങ്കളെയും താങ്കളുടെ മാതാപിതാക്കൾ¹
 കൈയ്യും അല്ലാഹു തൃപ്തിപ്പെടുത്തു. ഈ കേടുപോൾ
 അദ്ദേഹം എന്ന നിരസന്തോശ നോക്കിയിട്ട് പറഞ്ഞു,
 ‘എൻ്റെ മാതാപിതാക്കൾ മുസ്ലിംകളായിരുന്നില്ലാലോ.’
 ഇംഗ്ലീഷ് തെതമിയുധേഭാടുള്ള ഇംഗ്ലീഷ് കാരണാധി
 അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും പീഡനത്തിന് വിധേയനായിട്ടുണ്ട്.
 ഇംഗ്ലീഷ് തെതമിയുധേഭാടുള്ള മിക്ക ഗ്രന്ഥങ്ങളും സന്നം
 കൈപൂട്ടയിൽ പകർത്തിയെഴുതിയിട്ടുണ്ട്. അവധാന
 പുർഖം നയ കുറപ്പിക്കുകയും തിരു നിരോധിക്കുകയും
 ചെയ്തിരുന്നു. തർക്കരുപത്തിലെല്ലാതെ ഇംഗ്ലീഷ് തെതമി
 യുക്ക് വേണി വാദപ്രതിബാദങ്ങൾ നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. സമു
 ഖനും പ്രസന്നവദനും സൗമ്യനുമായിരുന്നു. ഏ. 797ൽ
 ശ്രൂതി 12നാശ് എന്നയാഴ്ച അദ്ദേഹം നിരൂപതനായി”
 (അദ്ദേഹത്തു കാമിനും വാലും 1 തരജ്ജുമും നന്നാർ 61).⁶

സന്തം ഉസ്താർ മരണം വരെ ഇവ്വനു തെതമിയു
വാദത്തിൽ നിലകൊള്ക്കും അദ്ദേഹത്തിന് വേണ്ടി വാദ
പ്രതിവാദങ്ങൾ നടത്തുന്നയാളായിരുന്നിട്ടും ഇവ്വനു
ഹജ്ജ്(റ) ഉസ്താദിരെ മുവത്ത് നോക്കി ‘അല്ലാഹു
താക്കഞ്ചു തൃപ്തിപ്പേടുടെ’ എന്ന് പറഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ
മഹാനായ ഇവ്വനു ഹജ്ജ് തങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ നൃറുത്ത്
ബക്ക്‌റയുടെയും അലവി സഖാപിയുടെയും സ്ഥാനമെ
ത്തായിരിക്കാം?

ହୁବ୍‌ପାନ୍‌ ମଜର(ଗ) ତଳେ ଉଗ୍ରତାବୁଦ୍ଧାରେ ସଂବେ
ସ୍ଥିତି ବିବରିକାଣ ଆଜି ମଜ୍ଜମତି ଆଜି ମୁଖ୍ୟମୁଖ୍ୟିଙ୍କ
ଏକ ଶରୀରକିର୍ତ୍ତ ତଳେ ଶୁଭ୍ୟବାୟ ଉତ୍ତରପାନ୍‌
ବ୍ୟାପିକ ସଂବେଦିତ ପିଲାଙ୍କ).

“ଆମେହାଠି ରହିଲୁଛାଏ କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା”
 ଶାଲିଯୁଂ ପେଟକଙ୍ଗ ମଙ୍ଗପାଂମାକାର କଶିବୁଝିଲୁଵନ୍ତମା
 ଯିରୁଣ୍ଗୁ ହୁଅମେହା ହୁଣ୍ଡିଣ୍ଗ ତେମିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ମାରିଗା
 ପିଳପଢ଼ି. ହୁଅମେହାରେତ ତାଙ୍କ ସାଲିହିନ୍ଦ୍ରିୟରେ ବେଚ୍ଛ
 କାଣ୍ଗୁକରୁଥିଲା ଯାରାହୁଣ୍ଟ ବିଜତାଗାମ କରିପାରାକୁକରୁଥିଲା
 ଚେତ୍ତି. କେବଳିକ ବେଷ୍ଟତିଲାଯିରୁଣ୍ଗ ପଲପୋଣ୍ଟି.

ଶେଷମ ହି. 803ରୁ ଶ୍ରୀଲିଙ୍କ ହୃଦୟରେ ତାରିଖ
ସମୟରୁ କୁଟୁଂବବ୍ୟୁଧ ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ନଷ୍ଟପ୍ରେତ୍
ପ୍ରୋତ୍ସହ ହୃଦୟରେ ଭୂମି ପତିଚ୍ଛ ନଳକପ୍ରେତ୍
କୁଳକୁଳିର କଷମଯବଳାବୀକୁଳକୁ
କୁଳକୁ ଚେତ୍ତିରୁ ଅଳ୍ପାହାର ଅନ୍ତରେ ତାରିଖିଗ
ଚେତ୍ତିରୁ (ଆଜି ମଜ୍ଜମାର୍ଜ ଆଜି ମୁଖ୍ୟମିଳିବ ବା 3 ପେ.
201)⁷

അത് മജ്ജമാർ അത് മുഅസ്സിസിനെ ഇംഗ്ലീഷ് റിസൈൻ ഗ്രന്ഥാഭിലീൽ ഹാജി വലീഹി: പരാമർശിക്കുന്നു. (വാ. 5 ഫേ. 130 കുർഖാബ്ദാനയാൽ).

സാഹിക്കുൽ ബുവാരിയുടെ വ്യാവധാതാവിഭാഗം വിശദമായ പ്രസ്താവന

பளியிடங்கு ஹஜரிலே ஸுஹாடதுமாய்
எரு மஹாஸ் ஏழுதிய பிரமதிக் ஹவ்கு ஹஜர(ா)
எரு அவதாரிக் ஏழுதி. ஆக பிரமவு அதிரை சப்தி
தாவாரலென்கும் துக்ர வாய்ந்தில் மன்றிலாக்கா. ஹ
பிரமதிக் ஹஜரின் ‘அவதாரிக்’ ஹவ்கு ஹஜரிலே
தென் எரு ஶிஷ்யர் தன்க் பிரமதிக் ஹடுத்துவுமறி
ஆ.

ହୁବ୍‌କୁ ହଜିଲେଣ୍ଠ ଏହିବ୍ୟୁ ଅନ୍ତରୀତ ସ୍ଵପ୍ନରେ
 ଆ ମହାନ୍ ହୁବ୍‌କୁ ଚେତମିତ୍ରିଯୁଦ ସମକାଳିକରୁ
 ଅଛିଥିରେ ବୁଝାଯ ଏହିପରିତିମୁଖ୍ୟମେଣ୍ଟୁଙ୍କୁ ପଣ୍ଡିତରାର
 ଶେଷବ୍ୟୁଦ ହୁଗ୍‌ଲାମିରା ସବ୍ୟାପ୍ତି ଏହିତିଯ ଶ୍ରଦ୍ଧା
 ଅତିକାଳୀନ ହୁବ୍‌କୁ ହଜର(ର) ସତ୍ତ୍ଵତିଶିତମଶ୍ଵତିଯିରି
 କୁଣ୍ଠାର୍ଥ. ଅତିଲେ ପଲ୍‌ଯିଟିକ୍‌ଅନ୍‌ତିଲାଯୁଦ୍ଧ ଏହାକାଙ୍କ୍ଷା
 ବାଚକାଙ୍କ୍ଷା ଉପରିକାଳୀନ. (ପିଶିବରାତି ପିକାର୍କ ବାତି
 କାଳୀ.)

“ഇംബു ഇവന്നു തെത്തിയിരുക്കുന്ന പ്രസ്താവി സുരൂ എക്കാളും പ്രവൃത്തമാണ്. ആ കാലത്ത് ശൈഖുൽ ഇസ്ലാം എന്ന അദ്ദേഹത്തിനുള്ള വിശേഷണം ഇന്നും പരിശുദ്ധ നാവുകളിലും നിലനിൽക്കുകയും ഇന്നലെ പോലെ തന്നെ നാജീയം തുറക്കുകയും ചെയ്യും.”⁸

“പലപ്പോഴും ശൈവ് തവിയുദ്ധിനോട് പല പണി
തമരും ശാഖാപരവും അടിസ്ഥാനപരവയുമായ പ്രശ്ന
അള്ളിൽ വിമർശനമുന്നയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദമസ്കസിലും
കെരോവിലുമായി വാദപ്രതിഭാവത്തിനായി പല സദസ്യ
കളും സംഘടകമിപ്പേട്ടു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം യമാർമ്മ
വിശ്വാസിയല്ലോ രാജും ഘട്ടവ നൽകിയിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് വധശിക്ഷ നൽകണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല.
ആ കാലാലട്ടത്തിലെ ഭരണാധികാരികൾ കട്ടുന്ന പക്ഷ
പാതിതു നിലപാടാണ് സീകരിച്ചത്. ഈ കാരണത്താൽ
അലക്സാഡ്രിയയിലും കെരോവിലും അദ്ദേഹം ജയിലി
ലടക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഇത്രയാക്കെ ആയിരുന്നിട്ടും ആവരെ
ബിംബിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശാല ആശാനത്തെയും
വിശാല മനസ്കത്തെയും ഏറ്റവും ജീവിതത്തോടുകൂടുതലു
വിരുദ്ധമായിരുന്നു. അംഗീകരിക്കുകയും പ്രകിർത്തിക്കു
കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇസ്ലാമിന്റെ വിജയത്തിനായി
അദ്ദേഹം ചെയ്ത സേവനങ്ങളെ അംഗീകരിക്കുകയും
അദ്ദേഹത്തിന് വേണ്ടി രഹസ്യമായും പരസ്യമായും
പ്രാർഥിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തെ കാഫിറാ
ഞൻ പറയുന്നവരെ എങ്ങനെയാണ് അംഗീകരിക്കുക?
ശൈവരുൾ ഇസ്ലാം എന്ന് വിശ്വാസിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരു
ധക്കതിയുടെ മേൽ എങ്ങനെ കുപ്പർ ആരോപിക്കാൻ
കഴിയും: പേരിൽ തന്നെ അതിനെന്നതിൽ തെളിവു
ഉണ്ടോ? അദ്ദേഹം ആ കാലാലട്ടത്തിലെ ശൈവരുൾ
മന്ത്രിയും ആയിരുന്നൊന്ന് നിന്മായും പറയാം”⁹

“അദ്ദേഹം വിമർശിക്കപ്പെട്ട വിഷയങ്ങൾ എല്ലാം തന്നെ അദ്ദേഹം തന്നിഷ്ട് പ്രകാരം പറഞ്ഞവയായിരുന്നിലെ അദ്ദേഹത്തിനെത്തുടർന്നു അവതരിക്ക

ପ୍ରସ୍ତୁତିପ୍ରେସ୍‌ର ଲିଙ୍କଲେଖ୍ୟାନ ଦୂର୍ଭଵାଶିଯୋକ କୁଡ଼ି ଵାଣୀଙ୍କାରୀରୁ
ନିର୍ମିଲ୍ଲ. ଅନ୍ତେହାତିକିର୍ତ୍ତ ଶ୍ରମବ୍ୟକ୍ତି ତଥା
ଆମ୍ବାହ୍ୟାବିକ ଶରୀରମୁଖରେଣ ବାଦରେତ ତତ୍ତ୍ଵିପ୍ରିୟ
କରୁଥିବ ରତ୍ନିର୍ମଳ ଯିରତ୍ତିକର୍ଯ୍ୟାଂ ପାଇଯାନ୍ତା ।¹⁰

ഇവ്വനു പജറിരെക്ക് ‘അദ്ദേഹത്തിൽ കാമിനു’ എലെ ഒരു ഉള്ളണിബൈയെ തെറ്റിഡിപ്പിച്ചതിനും ഒരു പണിയിതനും അദ്ദേഹത്തെ മതപരിത്യാസിയാണെന്ന് പിണ്ഠിട്ടിരെല്ലെന്ന ഇവ്വനു പജറിരെക്ക് ശ്രദ്ധത്തിലെ ‘ജനങ്ങൾ’ എന്ന വാക്കിനെ ‘പണിയിൽ’ എന്ന് മാറ്റിയതിനും അലവി സഖാഫിക്കും കുട്ടർക്കുമുള്ള വ്യക്തമായ മറുപടിയാണിൽ. ■

കുറിപ്പുകൾ

١) وافارق الناس فيه شيئاً فشيئهم من نسبة الى تجسّم لما ذكر في العقيدة الحموية والواسطية وغيرها من ذلك كقوله ان اليد والقدم والساقي والوجه صفات حققه الله وانه مستو على العرش بذاته ومنهم من ينسبه الى الزندقة... ومنهم من ينسبه الى النفاق لقوله ان النبي ﷺ لا يستغاث به وأن في ذلك تقيضاً ومنعاً من تعظيم النبي ﷺ وكان اشد الناس عليه في ذلك النور البكري فانه ما مقد له اجلس بسب ذلك قال بعض الحاضرين: مُعَزْر. فقال البكري لا معنى لهذا القول فانه ان كان تقيضاً يُقتل وإن لم يكن تقيضاً لا يُعزز (الدرر الكامنة ١/١٨١)

(٢) وكان هو قد بسط لسانه في الإنكار فأمر بقطع لسانه فبلغ ذلك الشيخ صدر الدين ابن وكيل وكان بالقاهرة فطلع إلى القلعة فشقق فيه فقبل السلطان شفاعة بعد جهد وشرط أن يخرج من مصر (الدرر المكامية ٤/١٦٥)

(٣) ودخل ابن وكيل وهو يكى ويتحبب فظن السلطان انه اصحابه شبي
فقال له خير خير : قال البكرى: عالم صالح لكه ناشف الدماغ قال صدق
وسكن غضبه وأمر باخر اجه (الدرر ١٦٥)

(4) وقد كان في جملة من يذكر على شيخ الاسلام ابن تيمية، أراد بعض الدولة
قتله فهرب واختفى عنده كما تقدم لما كان ابن تيمية مقيناً بمصر،
وما مثال إلا مثل ساقية ضعيفة كدرة لاظلت بحرًا عظيماً صافياً،
أو رملة أرادت زوال جبل، وقد أضحك العلاء عليه، وقد أراد السلطان
قتله فشفق فيه بعض الأمراء، ثم انكر مرة شيئاً على الدولة ففي
من القاهرة إلى بلدة يقال لها ديروط، فكان بها حتى توفى يوم الاثنين سابع
ربيع الآخر، ودفن بالقرافة، وكانت جنازته مشهورة غير مشهودة، وكان
شيخه يذكر عليه إنكاره على ابن تيمية، ويقول له أنت لا تحسن أن تحكم.

٤٦- أحمد بن عبد الحليم بن عبد الله بن أبي القاسم بن تيمية الحراني ثم الدمشقي الحنبلي تلقى الدين أبو العباس بن شهاب الدين ابن محمد الدين، ولد (في عاشر ربيع الأول) سنة ٦٦١ وتحول به أبوه من حران سنة ٦٧٠، فسمع من ابن عبد الدائم والقاسم الإبراهيلي والمسلم ابن علان و ابن أبي عمر والغفر في آخرين، وقرأ ب بنفسه، ونسخ

سن أبي داود، وحصل الأجزاء، ونظر في الرجال والعلم، وتفقه وتمهر
وتميز وتقديم وصنف ودرس وأتى وفاق الآثارن وصار عجباً في
سرعة الاستحضار وقوفة الجبان والتتوسع في المقول والمعقل والإطالة على
ما ذهب السلف والخلف،

٦٤- إبراهيم بن داود بن عبد الله الأمدي ثم الدمشقي برهان الدين، نزيل القاهرة، مات أبوه وهو صغير على دين الصرانية فحمله وصيه الشیخ عبد الله الدمشقی وأحضره مجلس الشیخ تلقى الدين بن تیمة فأسلم على يده وصیحه ثم صحب أصحابه وأخذ عنهم وتفقه على مذهب الشافعی وسمع الحديث الكبير وطلب بنفسه وكتب الطباق ودار على الشیوخ، روی عن أحمد كشتفدی وابراهیم بن الحمی واحسن عبد الرحمن الإربلی وشمس الدین ابن السراج کاتب المسوب وأیی الفتح المیدومی وغیرهم، وکان دینا خیرا فاضلا، قرأت عليه عدة أجزاء، قلت له مرة: أخرركم رضي الله عنکم وعن والدیکم، فنظر إلی منکرا وقال: ما كانا على الإسلام، وکان متحابا بحاب این تیمة، ونسخ غالب تصانیفه بخطه، وکان يأمر بالمعروف وينهى عن المکر برياضة وتوذة، ويناظر في مسائل این تیمة من غير مماراة، وکان حسن الوجه منور الشیعة لطیف المخاضرة، ومات في يوم الأحد ثانی عشر شوال سنة ٧٩٧.

٧٥١) ولد واشغله كثير وكان سريعاً في حفظ جيد الفهم قائماً بطريقة ابن تيمية . لقيت بالصالحة واستفادت منه وكان نزلي الجندي له وله اقطعه بعد القائمة العظمى في شوال سنة ٨٠٣ بعد ان أصيب في ماله واهله وولده . فصبر واحتسب برحمة الله تعالى (الجمع المؤسس ١ / ٢٠٣)

٨) وشهرة امامه الشیخ تقی الدین ابن تیمیة أشهر من الشمیس وتلقیه بشیخ
الاسلام فی عصره باقی الی الان علی السنة الزرکیة ويستمر غدا کما كان
بالامس

(٩) ولقد قام على الشيخ تقى الدين جماعة من العلماء هرارا، بسبب أشياء
أنكروها عليه من الأصول والفروع، وعُقدت له بسبب ذلك عدة مجالس
بالمقاهى ودمشق، ولا يُحفظ عن أحد منهم أنه ألقى بزندقة، ولا
حكم بسفك دمه، مع شدة المعصبين عليه حينئذ من أهل الدولة، حتى حبس
بالمقاهى ثم بالإسكندرية، ومع ذلك فكّهُم متعذّر بسبعة علماء، وكثرة
ورعه ورهنده، ووصفه بالشخاعة والشجاعة، وغير ذلك من قيامه في نصرة
الإسلام، والدُّعاء إلى الله تعالى في السُّر والعلانية، فكيف لا ينكر على
من أطلق أنه كافر، بل من أطلق على من سماهشيخ الإسلام الكفر، وليس
في تسميته بذلك ما يقتضي ذلك، فإنه شيخ في الإسلام في عصره بلا ريب.

١٠) والمسائل التي انكرت عليه مakan يقولها بالتشهّي ولا يصرّ على القول بها قائم الدليل عليه عناًداً وهذه تصانيفه طافحة بالردّ على من يقول بالتجسيم والتّهّي منه